

Sytuacja mikrofirm na rynku kredytowym w 2024 roku

Raport BIK

1. Sytuacja makroekonomiczna i jej wpływ na rynek kredytów dla mikrofirm

Prowadzenie własnej działalności biznesowej w otoczeniu niepewności geopolitycznej oraz gospodarczej ma w wysokim stopniu wpływ na wyzwania i sposób funkcjonowania każdej firmy. W niniejszym raporcie analitycznym BIK prezentujemy sytuację kredytową mikroprzedsiębiorców w poszczególnych branżach oraz kluczowe czynniki ekonomiczne oraz warunki gospodarcze, które kształtowały ich działalność w minionym roku.

Przez cały 2024 r. polscy mikroprzedsiębiorcy znajdowali się pod dużą presją wysokich stóp procentowych, rosnących cen energii oraz rosnących wynagrodzeń. W Polsce w ubiegłym roku występowały jedne z najwyższych cen energii elektrycznej dla odbiorców biznesowych wśród krajów UE (piąte miejsce wśród wszystkich krajów UE¹) i jeden z najwyższych poziomów stóp procentowych (trzecie miejsce po Węgrzech i Rumunii)². Procesy demograficzne i depopulacyjne zapewniły niski poziom bezrobocia, co przy nadal wysokiej (poza celem inflacyjnym) inflacji konsumenckiej spowodowało silną presję na podwyżki płac. Nie towarzyszył temu wzrost produktywności i wydajności pracy, co może prowadzić do spadku konkurencyjności.

Ten niekorzystny obraz dopełniają dane Eurostat, z których wynika najniższy w Polsce na tle krajów UE zasób technicznego uzbrojenia pracy w przeliczeniu na pracownika, co może świadczyć o niewykorzystywaniu potencjału przedsiębiorstw. Statystyki potwierdzają jeden z najniższych poziomów inwestycji do PKB (17,8%) w Polsce. Indeks PMI dla produkcji praktycznie przez cały rok był poniżej progu 50 pkt uznawanego za neutralny punkt odniesienia dla aktywności gospodarczej (wartość wskaźnika poniżej 50 pkt oznacza spadek).

Wszystkie te czynniki przełożyły się na wyhamowanie wzrostu gospodarczego w 3 kw. 2024 r. W całym 2024 r. wartość produkcji budowlano – montażowej wyrównana sezonowo była ujemna (-7,7%). W przypadku produkcji przemysłowej wynik za 2024 r. był tylko o 0,3% wyższy niż w 2023 r. Dynamika sprzedaży detalicznej w cenach stałych była co prawda dodatnia (+2,7%), ale poniżej oczekiwań. Wiązało się to ze zmianą zachowań polskiego konsumenta który, odbudowując wartość oszczędności, których realna wartość w wyniku wysokiej inflacji w poprzednich latach istotnie spadła oraz konieczności zbudowania poduszki finansowej, ograniczył konsumpcję na rzecz oszczędzania. Wszystko to przełożyło się na obniżenie poziomu akcji kredytowej dla mikrofirm w 2024 r. o -3,8% r/r.

Wzrost gospodarczy w 4 kwartale przyspieszył, dzięki temu w całym 2024 r. PKB wzrósł o 2,9%. Dane te pozwalają z większym optymizmem patrzeć na sytuację gospodarczą w 2025 r., a co za tym idzie na perspektywę rynku kredytów dla mikrofirm.

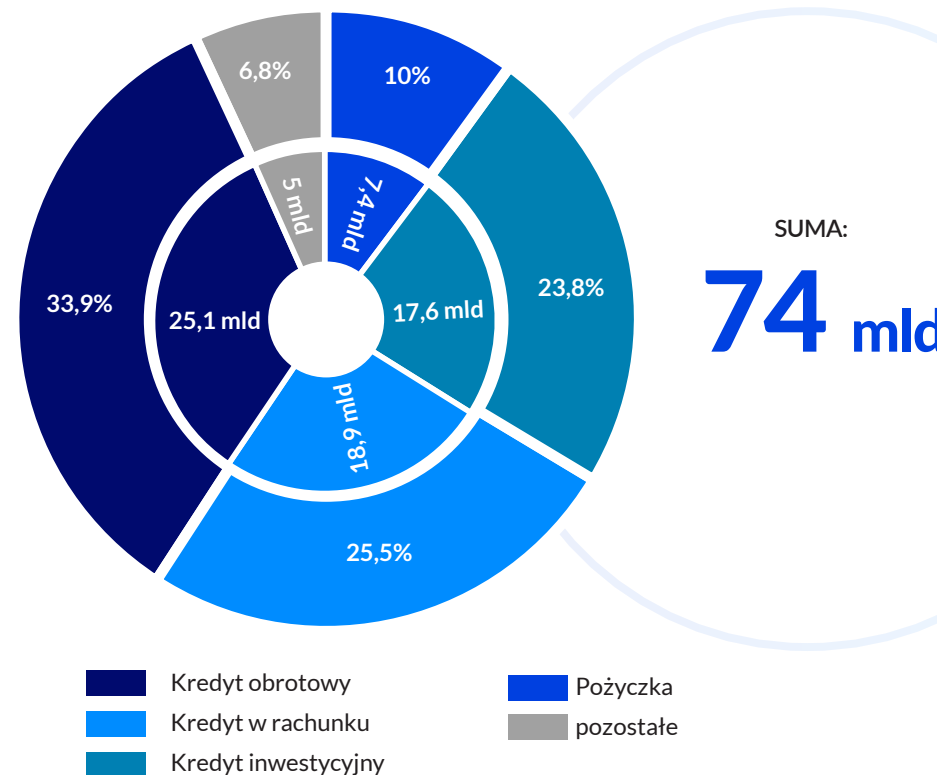
2. Wartość portfela kredytowego mikrofirm

Na koniec grudnia 2024 r. wartość portfela kredytów dla mikro firm wynosiła 74 mld zł, co stanowiło 14% łącznej wartości portfela kredytów wszystkich przedsiębiorstw i samorządów (511,6 mld zł). Jeżeli porównamy kredyty dla przedsiębiorstw do polskiego PKB (3 754 mld zł), to udział ten wynosi ok. 13,5%, co daje Polsce przedostatnie miejsce wśród wszystkich krajów UE, za nami tylko Irlandia. Jest to również mniej niż wynosi zadłużenie gospodarstw domowych z tytułu kredytów mieszkaniowych (524,3 mld).

W 2024 r. wartość portfela kredytów mikroprzedsiębiorstw wzrosła o 1,5 mld zł (2,1%). W strukturze dominują kredyty obrotowe – 33,9% (25,1 mld zł), kredyty w rachunku bieżącym – 25,5% (18,9 mld zł) oraz kredyty inwestycyjne – 23,8% (17,6 mld zł). Pierwsze dwa produkty służą finansowaniu działalności bieżącej, a kredyty inwestycyjne finansują działalność rozwojową. W ujęciu branżowym dominują kredyty firm usługowych – 41,0% (30,4 mld zł) oraz handlowych – 29,4% (21,7 mld zł). Na firmy produkcyjne przypada 14,9% (11,0 mld zł), a na budowlane 13,0% (9,6 mld zł) wartości kredytów mikrofirm.

Wykres 1 Struktura produktowa portfela kredytowego mikrofirm na 31 grudnia 2024 r. (w mld zł)

źródło: BIK S.A.

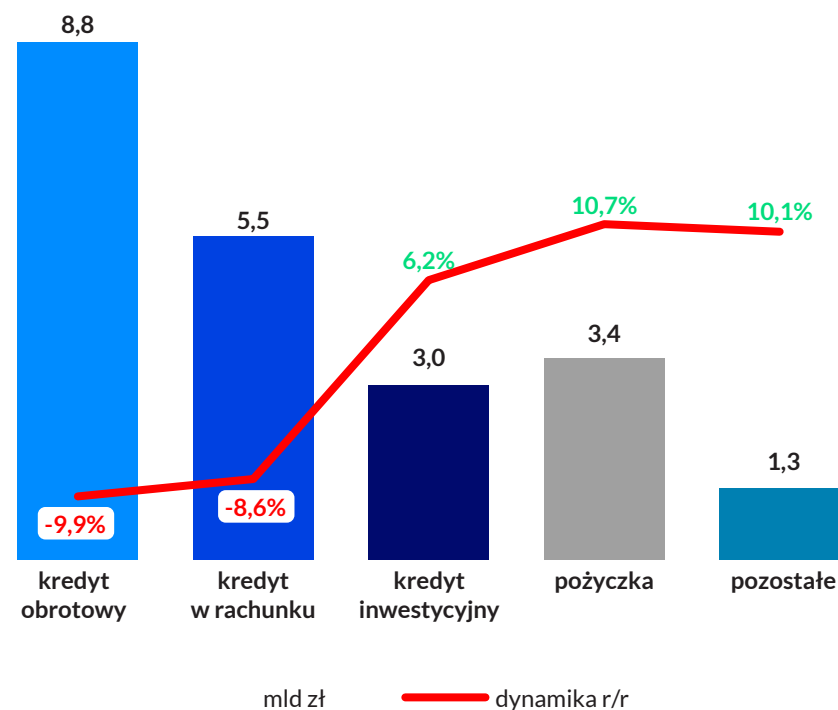
3. Wartość akcji kredytowej

W całym 2024 r. mikroprzedsiębiorcy zaciągnęli łącznie kredytów na kwotę 22,0 mld zł, co daje dynamikę roczną na poziomie (-3,8%).

Z trzech głównych produktów kredytowych tylko kredyty inwestycyjne odnotowały dodatnią dynamikę (6,2%). Dodatnia dynamika kredytów inwestycyjnych wynika z wyższych kwot zaciąganych kredytów, nie zaś liczby udzielonych kredytów. Wartość udzielonych kredytów obrotowych i w rachunku w 2024 r. była niższa w porównaniu do 2023 r. odpowiednio o (-9,9%) oraz (-8,6%).

Wykres 2 Wartość nowych kredytów dla mikroprzedsiębiorców wg produktów w 2024 r. (w mld zł) oraz dynamika r/r w %

źródło: BIK S.A.

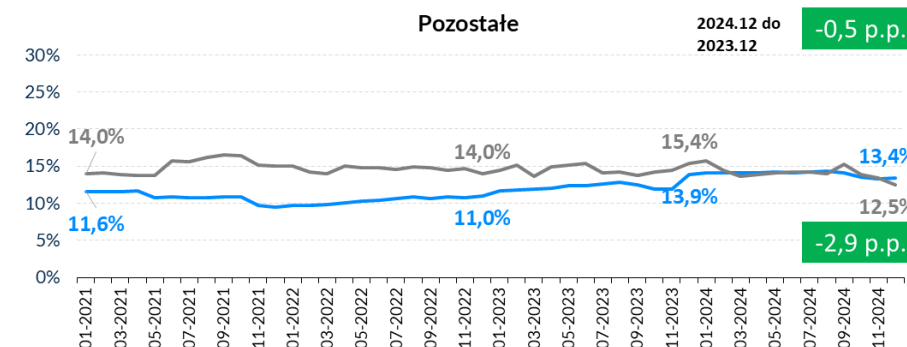
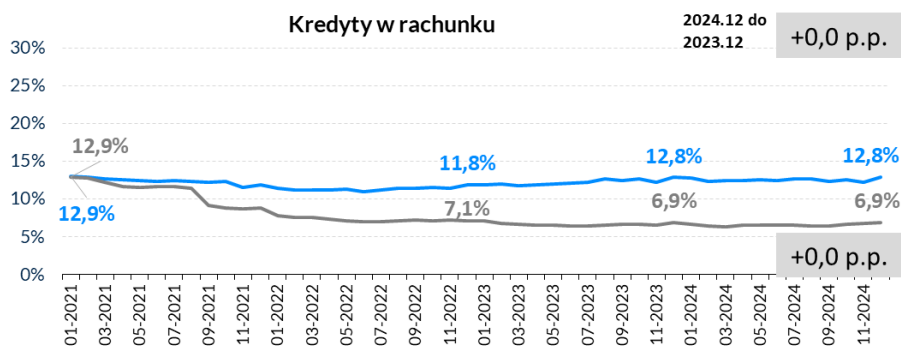
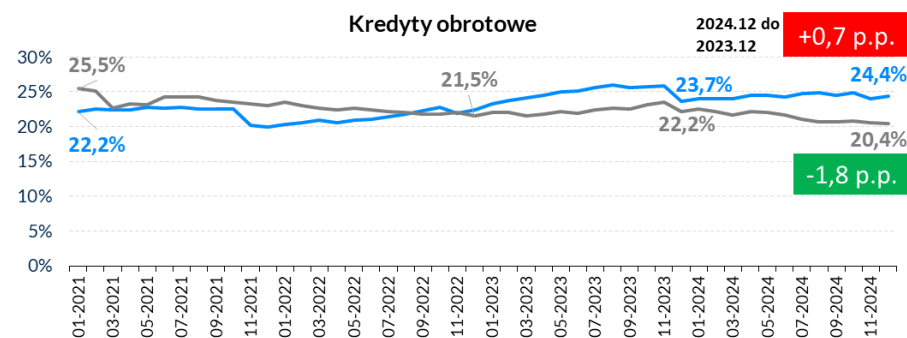
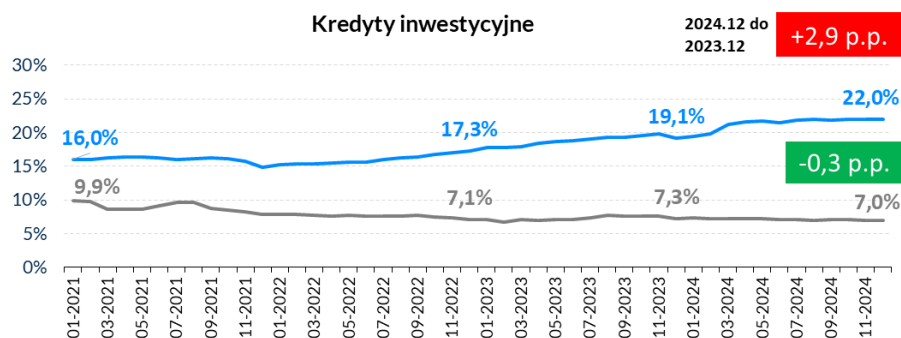
4. Jakość produktów kredytowych

Analizując jakość poszczególnych produktów kredytowych mikrofirm widzimy istotne pogorszenie jakości spłacalności kredytów inwestycyjnych. Jest to niepokojące zjawisko. W ujęciu wartościowym udział kredytów inwestycyjnych opóźnionych pow. 90 dni na koniec

grudnia 2024 r. wynosił 22% i wzrost w ciągu 12 miesięcy 2024 r. o 2,9 p.p. Kredyty inwestycyjne są drugim po kredytach obrotowych (24,4%) najgorzej spłacanym kredytem przez mikroprzedsiębiorców.

Wykres 3 Udział kredytów przeterminowanych > 90 dni wg produktów – ujęcie wartościowe

— Mikroprzedsiębiorcy — MŚP

źródło: BIK S.A.

5. Sektor usług

Ogólny komentarz o sytuacji sektora

Obecna sytuacja polskich firm z sektora usług jest złożona i zróżnicowana w zależności od branży. Wiele branż boryka się z poważnymi wyzwaniami takimi jak nadal wysoka inflacja, którą coraz trudniej przenieść na usługobiorców poprzez wzrost cen. Średnioroczna inflacja, utrzymująca się na poziomie ok. 3,7%, ogranicza wydatki gospodarstw domowych na usługi wykraczające poza podstawowe potrzeby. Branże takie jak turystyka, rozrywka czy wellness odnotowują spadek liczby klientów. Rosnące koszty prowadzonej działalności, zmiany demograficzne, zmiany zachowań konsumentów – to istotne czynniki wpływu. W 2024 r. minimalna pensja wzrosła o 20%, co wpłynęło na koszty w branży usługowej. Podwyżka cen energii elektrycznej i gazu znacząco wpłynęły na poziom zyskowności i rentowności firm usługowych. Branże takie jak gastronomia, hotelarstwo czy salony kosmetyczne szczególnie odczuwają presję, ponieważ energia stanowi istotny procent ich kosztów operacyjnych. Z pozytywów trzeba odnotować rosnącą popularność ekonomii doświadczenia i ekonomii wolnego czasu, które będą tworzyć popyt na wybrane usługi. Znaczące dla rynku usług będzie zjawisko reorientacji, zwłaszcza młodszego pokolenia, które koncentruje się na doświadczaniu, przeżyciach czy emocjach a mniej na samym posiadaniu dóbr czy produktów.

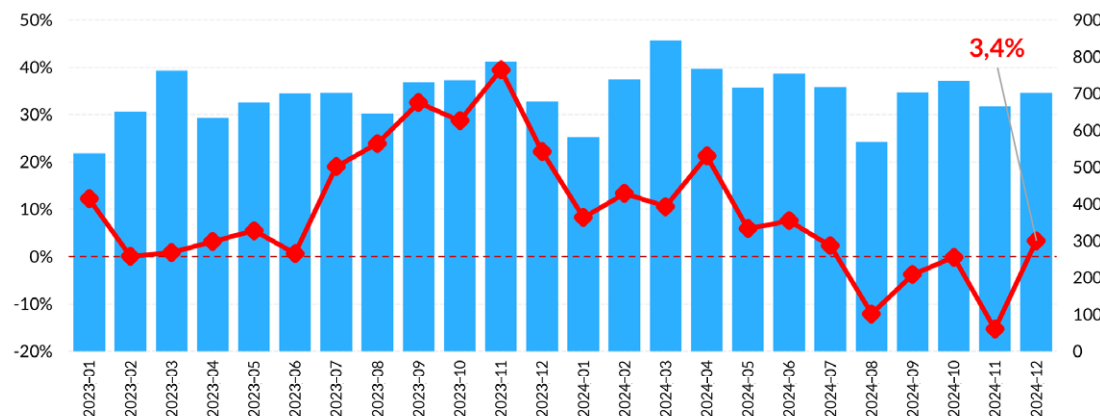
Akcja kredytowa w 2024

W całym 2024 r., firmy usługowe zaciągnęły łącznie 72,8 tys. szt. kredytów na kwotę 8,5 mld zł. W ujęciu wartościowym oznacza to co prawda wzrost r/r o 3,0% nominalnie, ale realnie jest to spadek. W ujęciu liczbowym spadek wyniósł (-1,8%).

Jakość kredytów w branży

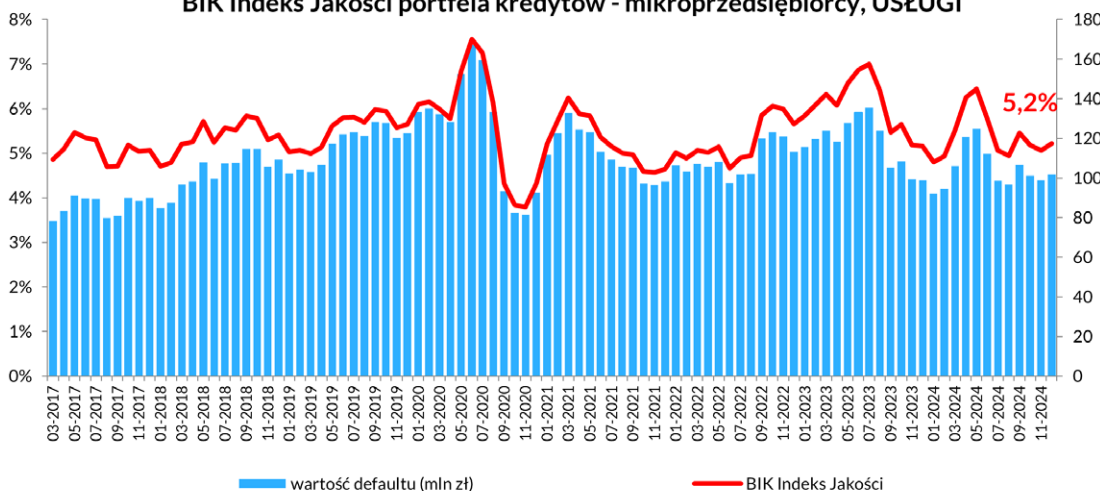
Wartość BIK Indeksu dla kredytów firm usługowych w grudniu 2024 r. wyniosła 5,22% i pogorszyła się o 0,07 r/r.

Dynamika sprzedaży kredytów dla mikroprzedsiębiorców - USŁUGI

źródło: BIK S.A.

BIK Indeks Jakości portfela kredytów - mikroprzedsiębiorcy, USŁUGI

źródło: BIK S.A.

6. Sektor handlowy

Ogólny komentarz o sytuacji sektora

Rok 2024 nie był zgodny z oczekiwaniami po słabym 2023 r. (w którym sprzedaż detaliczna r/r spadła o 2,7%), nie był też czasem odrodzenia konsumpcji (sprzedaż detaliczna wzrosła tylko o 2,7% r/r). Znalazło to odzwierciedlenie w sytuacji finansowej mikroprzedsiębiorców z branży handlowej. Wydawało się, że wzrost dochodów pozytywnie wpłynie, przynajmniej od strony popytowej, na głównego beneficjenta, czyli branżę handlu detalicznego. Nadal czynnikiem hamującym ożywienie konsumpcji pozostają wysokie stopy procentowe, które ograniczają dostępność i atrakcyjność zakupów na kredyt. Z kolei kluczowym wyzwaniem dla firm z sektora jest wzrost kosztów pracy, czynszu i energii.

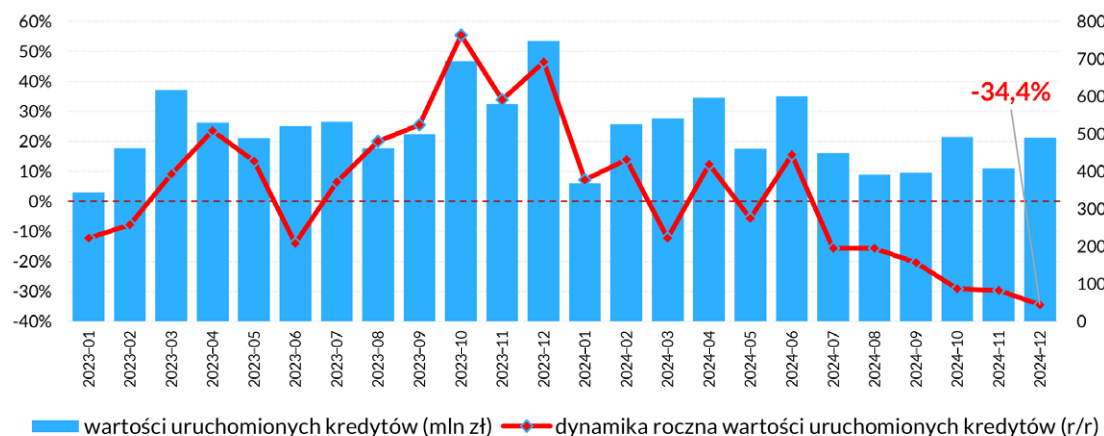
Akcja kredytowa w 2024

W całym 2024 r., firmy handlowe zaciągnęły łącznie 33,7 tys. kredytów na kwotę 5,72 mld zł. W ujęciu wartościowym oznacza to spadek r/r o 11,8% nominalnie, a realnie jest to jeszcze głębszy spadek. W ujęciu liczbowym spadek wynosi (-8,7%).

Jakość kredytów w branży

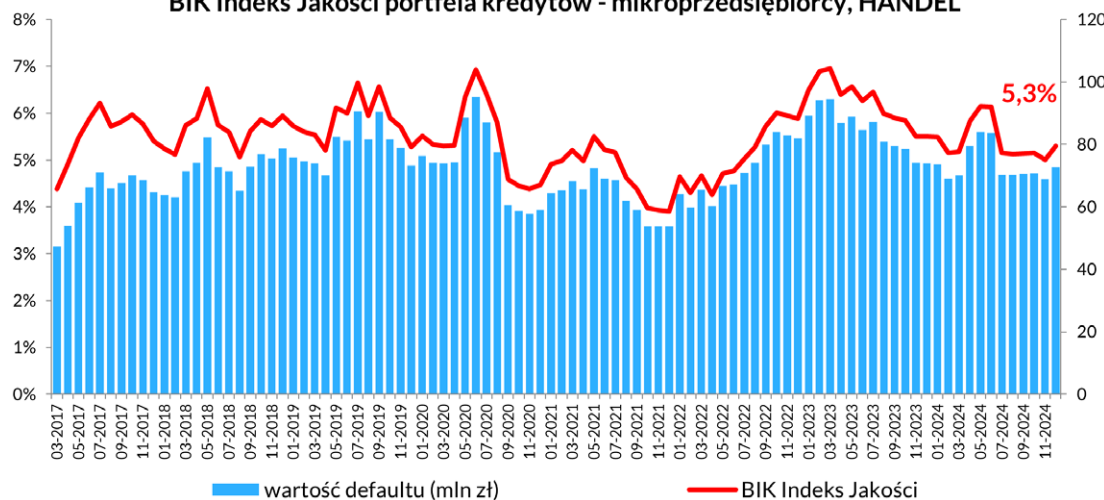
Wartość BIK Indeksu dla kredytów dla firm handlowych w grudniu 2024 r. wyniosła 5,29% i polepszyła się o 0,21 r/r.

Dynamika sprzedaży kredytów dla mikroprzedsiębiorców - HANDEL

źródło: BIK S.A.

BIK Indeks Jakości portfela kredytów - mikroprzedsiębiorcy, HANDEL

źródło: BIK S.A.

7. Sektor produkcyjny

Ogólny komentarz o sytuacji sektora

Obecna sytuacja polskich firm produkcyjnych charakteryzuje się mieszkanką wyzwań i możliwości, wynikających zarówno z globalnych trendów gospodarczych, jak i uwarunkowań lokalnych. Do kluczowych wyzwań mikrofirm produkcyjnych można zaliczyć cztery czynniki. Wysoka inflacja w Polsce wpływa na koszty surowców, energii i pracy, co zmusza firmy do poszukiwania oszczędności, hamuje rozwój i prowadzi często do pogorszenia sytuacji finansowej skutkującej problemami z terminowym regulowaniem zobowiązań zarówno kredytowych, jak i pozakredytowych. Rosnące ceny energii, wynikające z transformacji energetycznej oraz niestabilności na rynkach, są dużym obciążeniem dla firm energochłonnych, do których należą firmy produkcyjne. Problemy z łańcuchami dostaw: mimo poprawy sytuacji po pandemii, nadal występują opóźnienia i trudności z dostępnością niektórych komponentów. Recesja, drugi z kolei rok z ujemną dynamiką PKB gospodarki niemieckiej, powoduje spadek zamówień dla polskich firm produkcyjnych.

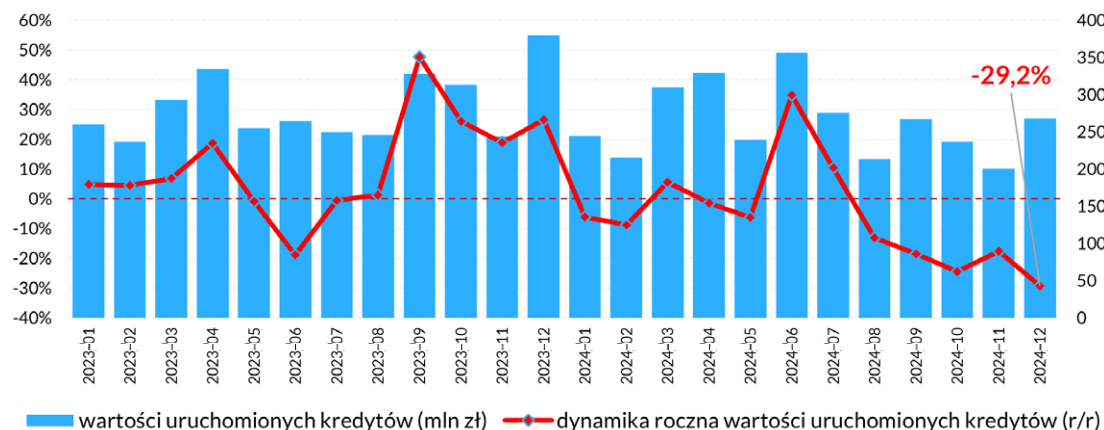
Akcja kredytowa w 2024

Firmy produkcyjne w 2024 r. zaciągnęły łącznie 15,2 tys. kredytów, co oznacza spadek o 6,3%. W ujęciu wartościowym wartość udzielonych kredytów mikrofirmom produkcyjnym wyniosła 3,16 mld zł, co oznacza spadek r/r o 7,3%.

Jakość kredytów w branży

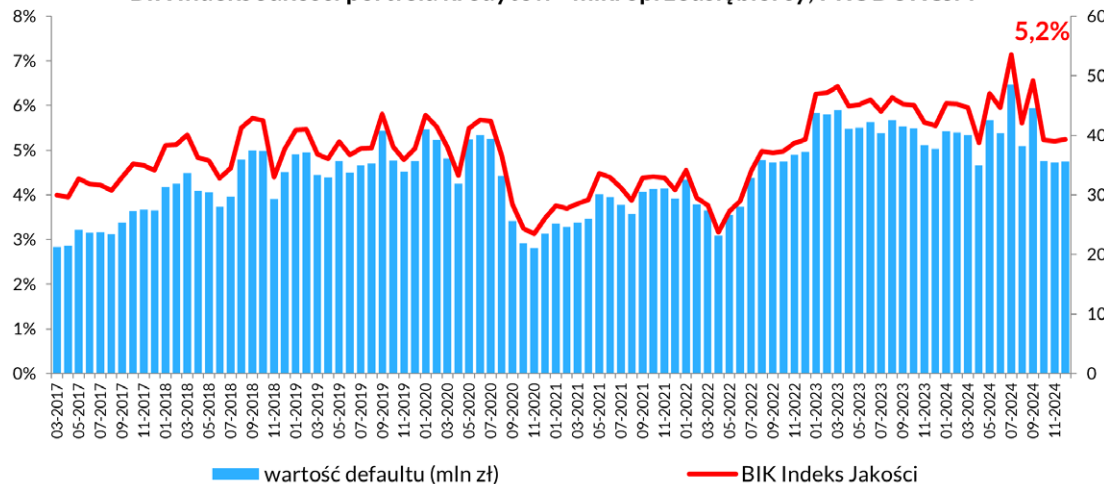
Wartość BIK Indeksu dla kredytów dla mikrofirm produkcyjnych w grudniu 2024 r. wyniosła 5,23% i polepszyła się o 0,32 r/r.

Dynamika sprzedaży kredytów dla mikroprzedsiębiorców - PRODUKCJA

źródło: BIK S.A.

BIK Indeks Jakości portfela kredytów - mikroprzedsiębiorcy, PRODUKCJA

źródło: BIK S.A.

8. Sektor budowlany

Ogólny komentarz o sytuacji sektora

Polska branża budowlana, po rekordowych zyskach i wysokich poziomach rentowności osiągniętych w ostatnich kilku latach, znalazła się w 2024 r. w okresie spowolnienia. W bieżącym roku sytuacja ta powinna się odwrócić, gdy na dobre ruszą prace budowlane z wykorzystaniem nowej fali funduszy unijnych, które napędzą popyt na roboty budowlano-montażowe. Największym wyzwaniem dla branży niewątpliwie jest dostępność zasobów ludzkich w okresie kumulacji prac we wszystkich segmentach, do której w szczególności dojdzie w okresie kumulacji realizowanych projektów budowlanych. W ostatnich latach sektor budownictwa jako pracodawca wyraźnie stracił na atrakcyjności pod względem oferowanego średniego poziomu płac na tle innych sektorów gospodarki. Konieczność konkurencji o pracownika z innymi branżami może skutkować silną presją na wzrost kosztów wynagrodzeń a tym samym zmniejszenia marż w przypadku braku możliwości przerzucenia rosnących kosztów na cenę usług budowlanych.

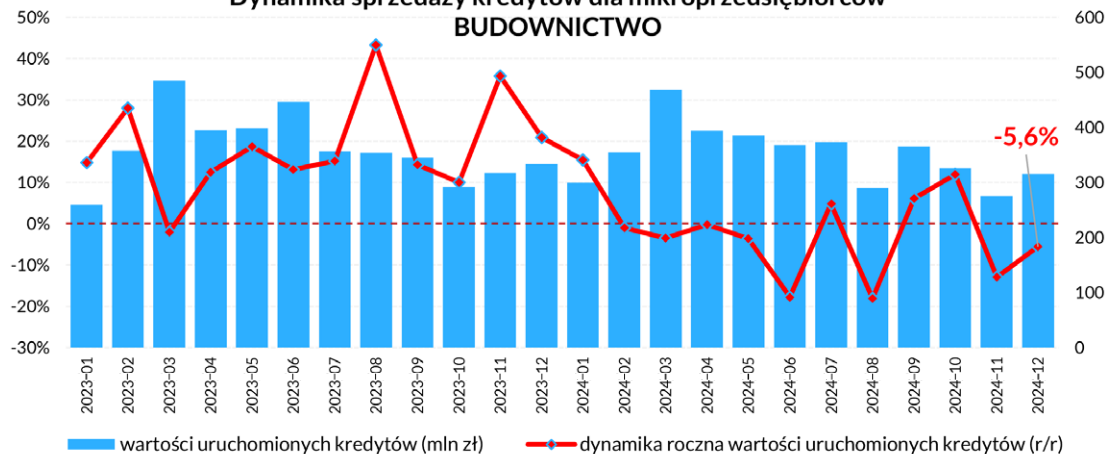
Akcja kredytowa w 2024

Tylko 4,21 mld zł wyniosła wartość udzielonych kredytów mikrofirmom z sektora budowlanego. Oznacza to spadek o 2,9% w ujęciu nominalnym. W całym 2024 r. mikroprzedsiębiorcy budowlani zaciągnęli 26,1 tys. kredytów, co oznacza spadek r/r o -3,7%.

Jakość kredytów w branży

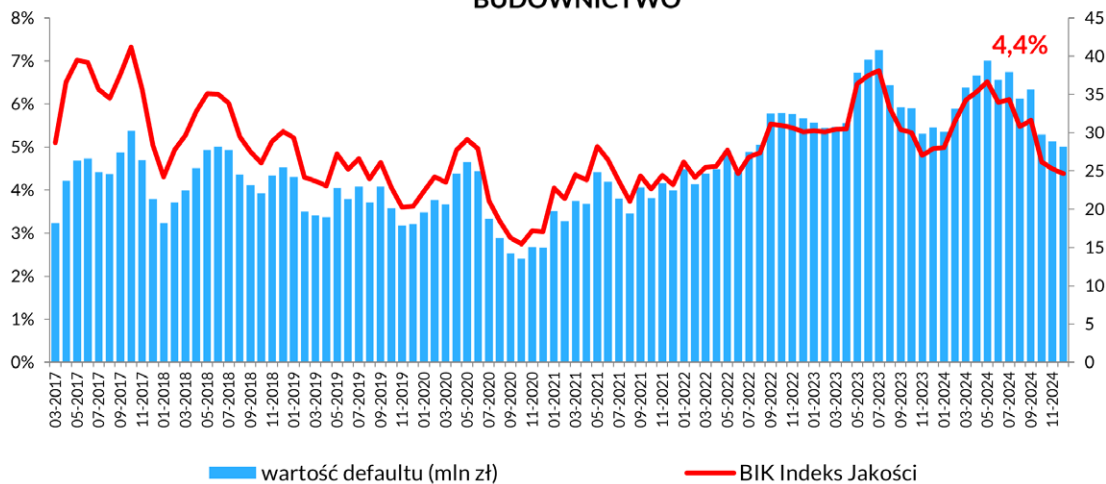
Wartość BIK Indeksu dla kredytów dla mikrofirm budowlanych w grudniu 2024 r. wyniosła 4,38% i polepszyła się o 0,58 r/r.

Dynamika sprzedaży kredytów dla mikroprzedsiębiorców BUDOWNICTWO

źródło: BIK S.A.

BIK Indeks Jakości portfela kredytów - mikroprzedsiębiorcy, BUDOWNICTWO

źródło: BIK S.A.

9. Perspektywy rynku kredytów dla mikrofirm w 2025 roku

Dla małego biznesu, akcja kredytowa w całym 2024 r. zakończyła się na minusie, gdy chodzi o liczbę i wartość udzielonych kredytów. W porównaniu z rokiem 2023, banki udzieliły mikroprzedsiębiorcom o 4,2% mniej kredytów i na kwotę niższą o 3,8%. Tu warto zaznaczyć, że ujemna dynamika liczby udzielonych kredytów wystąpiła we wszystkich branżach, zaś w ujęciu wartościowym dodatnią dynamikę odnotowały jedynie firmy usługowe (+3,0%).

Perspektywa ożywienia kredytowego mikrofirm ma szansę zaistnieć, o ile zostanie spełnionych szereg przesłanek. Korzystne z perspektywy małych firm będą stabilizacja inflacji i obniżenie stóp procentowych. Czynniki te mogą pomóc w obniżeniu kosztów prowadzenia działalności. Z kolei przeciwnie mogą zadziałać nadal wysoki poziom wynagrodzeń oraz obciążenia podatkowe.

Z nadzieją spoglądać mogą mikrofirmy na pozyskiwanie środków z puli funduszy unijnych. Mogą one stanowić impuls do rozwoju małego biznesu i finansowania swoich projektów z kredytów bankowych. Jeśli skłoni to właścicieli mikrofirm do planowania inwestycji, to z pewnością wyzwaniem będzie jakość obsługi zaciąganych kredytów. Mikrofirmy, podobnie jak klienci indywidualni, także powinni korzystać z kredytów w sposób rozsądny i odpowiedzialny, monitorując swoją sytuację finansową.

Tab. Prognoza rozwoju rynku kredytów mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w 2025 r.

[mld zł]	Sprzedaż 2024 r.	Zmiana 2024 vs 2023	Prognoza 2025 r.	Zmiana 2025 vs 2024
Kredyty inwestycyjne	3,0	6,2%	3,3	10%
Kredyty obrotowe i w rachunku bieżącym	14,3	-9,4%	15,4	8%

źródło: BIK S.A.

Sytuacja na rynku pracy pozostaje korzystna dla konsumentów, a ich wydatki nadal powinny napędzać sprzedaż detaliczną i jednocześnie wzrost gospodarczy w Polsce. Obserwowana w 2024 r. słabość konsumpcji nie ma naszym zdaniem uzasadnienia ekonomicznego – silny wzrost dochodów z pracy oraz emerytur i rent był w ostatnim czasie wystarczający, aby pokryć koszty wzrostu cen energii i żywności. Tym, co hamowało konsumpcję były raczej czynniki psychologiczne związane z jednej strony z geopolityką (konflikt na Ukrainie) a z drugiej strony koniecznością odbudowy oszczędności nadwyrażonych wysoką inflacją w poprzednich latach.

Zatem naszym zdaniem - parafrazując M. Twaina - pogłoski o „śmierci konsumenta” są raczej mocno przesadzone. Beneficjentami rosnącej konsumpcji powinny być w pierwszym rzędzie firmy handlowe i usługowe.

Firmom budowlanym sprzyjać powinien wzrost inwestycji. Rok 2025 może przynieść wyraźne ożywienie aktywności inwestycyjnej, mimo utrzymywania się trudnego otoczenia gospodarczego (nadal duża niepewność oraz wysoki koszt kapitału). Powoduje to wciąż ostrożność firm w podejmowaniu działań prorozwojowych.

W naszej opinii najmniej optymistyczne perspektywy w 2025 r. rysują się przed branżą produkcyjną. Choć i w tym przypadku poprawa indeksu PMI³, monitorującego nastroje menedżerów ds. zakupów w sektorze wytwórczym, daje nadzieję. W styczniu br. indeks PMI polskiego sektora przemysłowego wzrósł do 48,8 pkt, co oznacza pierwszy wzrost po trzech miesiącach. Choć poprawa jest minimalna, wydaje się, że nastroje w firmach produkcyjnych ulegają poprawie. Może to zwiastować początek pozytywnego trendu w polskim sektorze produkcyjnym.

KLAUZULA INFORMACYJNA

Opracowano w Biurze Informacji Kredytowej S.A.

Raport powstał na podstawie wiedzy i opinii własnej ekspertów Biura Informacji Kredytowej S.A. Autorzy nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek działania podjęte na podstawie treści zawartych w opracowaniu.

Informacje statystyczne przedstawione w materiale wynikają z aktualnego stanu bazy danych BIK, która opiera się na danych przekazywanych BIK przez instytucje finansowe. Dane gromadzone w bazie BIK mogą być przedmiotem aktualizacji przez instytucje finansowe, które są ich właścicielami. BIK zastrzega, że taka aktualizacja może obejmować również dane historyczne, objęte już publikowanymi informacjami, co może spowodować zmianę wartości danych historycznych.

BIK dokłada wszelkiej staranności, by dane BIK używane do przygotowania opracowania, były kompletne i aktualne, jednakże nie ponosi żadnej odpowiedzialności za decyzje biznesowe podejmowane na podstawie niniejszych informacji.

W materiale autorzy wykorzystali informacje źródłowe z Eurostat (1), EBC (2) oraz S&P Global PMI (3).

Niniejszy raport jest chroniony przepisami prawa autorskiego oraz innymi przepisami dotyczącymi ochrony własności intelektualnej.

Jakiegokolwiek wykorzystywanie, w całości lub w części, poza własnym użytkowaniem osobistym i dalsze rozpowszechnianie, bez zgody Biura Informacji Kredytowej S.A. jest zabronione. Jeżeli jakiegokolwiek część raportu zostanie wykorzystana, musi zawierać wszelkie zawarte w oryginalnej wersji oznaczenia, wskazywać nazwę Biura Informacji Kredytowej S.A. i tytuł raportu.

Logo BIK jest zastrzeżonym znakiem towarowym.

Autorzy Raportu

dr hab. Waldemar Rogowski

główny analityk Grupy BIK

Sławomir Nosal

kierownik Zespołu Analiz
Business Intelligence, BIK

Zapraszamy do kontaktu

Aleksandra Stankiewicz-Billewicz

Menedżer ds. relacji z mediami

aleksandra.stankiewicz-billewicz@bik.pl

www.bik.pl